STD XI

Sanskrit Language II

Term wise Distribution of the Portion 2026-2027

Mid Term (20 marks)

पठितावबोधनम्	१.सूक्तिसुधा(पद्य) २.वीरः सर्वदमनः (गद्य) ३.यद्भूतहितं तत्सत्यम् (गद्य)	08
अपठितावबोधनम्	अपठितपरिच्छेदाधारिताः प्रश्नाः, संस्कृतसाहित्येतिहासः- कविकालिदासः,अभिज्ञानशाकुन्तलम्, आचार्यकेशवचन्द्रदाशः	04
व्याकरणम्	स्वरसन्धिः, पर्यायवाचिपदानि, वचनपरिवर्तनम्	04
रचना	घटनाक्रमः	04

First Term (80Marks)

पठितावबोधनम्	१. कुशलप्रशासनम् (पद्य) २.सूक्तिसुधा (पद्य) ३.ऋतुचर्या (पद्य) ४. वीरः सर्वदमनः (गद्य) ५. भोजस्य राज्यप्राप्तिः (गद्य) ६.यद्भूतहितं तत्सत्यम् (गद्य)	32
अपठितावबोधनम्	१. अपठितगद्यपद्यपरिच्छेदाधारिताः प्रश्नाः २.अपठितगद्यानुवादः ३.लघुपरिच्छेदाः (अभिज्ञानशाकुन्तलम्/ कालिदासः, रामायणम् /वाल्मीकिः, चरकसंहिता / चरकः, कथासङ्ग्रहः/	17

	केशवचन्द्रदाशः, भोजप्रबन्धः/ बल्लाळसेनः)	
व्याकरणम्	स्वरसन्धिः, विसर्गसन्धिः, समासः(द्वन्द्वः,तत्पुरुषः), पर्यायपदानि, विलोमपदानि, शब्दरूपाणि, धातुरूपाणि सङ्ख्या, वाक्यशुद्धिः, कालपरिवर्तनम्, वचनपरिवर्तनम्, प्रश्ननिर्माणम् प्रत्ययाः (क्त्वा-ल्यप्-तुमुन्)	21
रचना	घटनाक्रमः , कथापूर्तिः	10

First Terminal Question Paper Pattern will be same as Final Exam question Paper.

Only change is रचना will be of 10 Marks instead of 12 Marks.

Second Term

पठितावबोधनम्	१. सूक्तिसुधा (पद्य) २. सौवर्णो नकुलः (पद्य) ३. भव्यः सत्याग्रहाश्रमः (पद्य) ४. भोजस्य राज्यप्राप्तिः (गद्य) ५. मम प्रकाशयात्रा (गद्य) ६.वस्त्रविक्रयः (गद्य)	32
अपठितावबोधनम्	१.अपठितगद्यपद्यपरिच्छेदाधारिताः प्रश्नाः २.अपठितगद्यानुवादः ३.लघुपरिच्छेदाः (भोजप्रबन्धः/बल्लाळसेनः,महाभारतम्/ वेदव्यासः, सत्याग्रहगीता/क्षमाराव्, भारतीयरसायनशास्त्रम्, भारतविजयनाटकम्/मथुराप्रसाददीक्षितः)	16

व्याकरणम्	**सन्धिः (स्वरसन्धिः, विसर्गसन्धिः)** **समासाः(तत्पुरुषः, द्वन्द्वः,कर्मधारयः),** **प्रत्ययाः(क्त्वा-ल्यप्-तुमुन्,क्तवतु, क्त, शतृ, शानच्),** **पर्यायपदानि, विलोमपदानि,** **शब्दरूपाणि, धातुरूपाणि,** **सङ्ख्या, वाक्यशुद्धिः, कालपरिवर्तनम्,** **वचनपरिवर्तनम्, प्रश्ननिर्माणम्**	20
रचना	**१. घटनाक्रमः** **२. कथापूर्तिः** **३. निबन्धलेखनम्**	12

उपक्रमः(Assignment)

१. पाठ्यांशाधारितानाम् अभ्यासपत्राणाम् उत्तरलेखनम् ।
२. संस्कृते विज्ञानम्/कलाप्रकारा:
३. संस्कृताध्ययनार्थम् उपयुक्तानि अन्तर्जालस्थानानि।

प्रकल्पः(Project)

१. संस्कृतविडियो दृष्ट्वा तस्य सारांशलेखनम् ।
२. मित्रेण मित्रैः सह वा संस्कृतसम्भाषणस्य/एकपात्राभिनयस्य/ संस्कृतगीतगायनस्य/संस्कृतभाषणस्य विडियोनिर्माणम् ।
३. संस्कृतेन लेखलेखनम् ।
४. चित्रकथानिर्माणम्

DESIGN OF QUESTION PAPERS

CLASS: XI **EXAM: Midterm**

DURATION:1HR **SUB:** SANSKRIT Lang II **MAX.MARKS:**20

The weightage or distribution of marks over different dimension of the question paper shall be as follows.

1. Weightage to learning Outcomes

Sl. No.	Learning Outcomes	Marks	% of Marks
1	Knowledge	04	20
2	Understanding	08	40
3	Application	04	20
4	Skill	04	20
	Total	**20**	100

2. Weightage to content/Subject units

Sl. No.	Learning Outcomes	Marks
1	Prose	04
2	Poetry	04
3	Non-Text	04
4	Grammar	04
5	Composition	04
	Total	**20**

3. Weightage to Forms of Questions:

Sl. No.	Forms of Questions	Marks of each Question	No. of Questions	Total Marks
1	Long Answer Type (LA)	6	--	--
	Long Answer Type (LA)	5	--	--
	Long Answer Type (LA)	4	01	04
2	Short Answer Type (SA) II	3	--	--
3	Short Answer Type (SA) I	2	03	06
4	Very Short Answer Type (VSA)	1	10	10
	Total		**15**	**20**

The expected time for different types of questions:

Sl. No.	Forms of Questions	Aprx.Time for each question(t)	No. of Questions(n)	Aprx.Time for all question(n*t)
1	Long Answer Type (LA)	---	---	**---**
	Long Answer Type (LA)	---	---	**---**
	Long Answer Type (LA)	13	1	13
2	Short Answer Type (SA) II	---	---	---
3	Short Answer Type (SA) I	9	3	27
4	Very Short Answer Type (VSA)	2	10	20
	Total		**14**	**60**

4. Weightage to difficulty level of questions:

S.No.	Expected Difficulty Level	Percentage
1	Easy	20
2	Average	60
3	Difficult	20

DESIGN OF QUESTION PAPERS

CLASS: XI **EXAM:** FIRST TERM EXAM

DURATION: 3hours **SUB:** SANSKRIT Lang II **MAX.MARKS:**80

The weightage or distribution of marks over different dimension of the question paper shall be as follows.

1. **Weightage to learning Outcomes**

Sl. No.	Learning Outcomes	Marks	% of Marks
1	Knowledge	20	25
2	Understanding	32	40
3	Application	18	20
4	Skill	10	15
	Total	**80**	**100**

2. **Weightage to content/Subject units**

Sl. No.	Learning Outcomes	Marks
1	Prose	16
2	Poetry	16
3	Non-Text	17
4	Grammar	21
5	Composition	10
	Total	**80**

3. **Weightage to Forms of Questions:**

Sl. No.	Forms of Questions	Marks of each Question	No. of Questions	Total Marks
1	Long Answer Type (LA)	-	-	-
2	Long Answer Type (LA)	5	2	10
3	Long Answer Type (LA)	4	1	04
4	Short Answer Type (SA) II	3	4	12
5	Short Answer Type (SA) I	2	7	14
6	Very Short Answer Type (VSA)	1	42	40
	Total		**56**	**80**

4. The expected time for different types of questions:

Sl. No.	Forms of Questions	Aprx.Time for each question(t)	No. of Questions(n)	Aprx.Time for all question(n*t)
1	Long Answer Type (LA)	--	--	--
	Long Answer Type (LA)	11	2	22
	Long Answer Type (LA)	9	1	09
2	Short Answer Type (SA) I	7	7	49
3	Short Answer Type (SA) II	5	4	20
4	Very Short Answer Type (VSA)	2	42	80
	Total		56	**180**

As the total marks is calculated on the basis of the number of questions required to be answered and the length of their anticipated answers, it would, therefore, be advisable for the candidates to budget their time properly by cutting off the superfluous words and be within the expected time limit.

5. Scheme of Options.

There will be no overall options. However, there is an internal choice in **01** questions of **01** marks category, **03** questions of **02** marks category, **03** questions of **03** marks category, **00** questions of **04** marks category.

6. Weightage to difficulty level of questions:

S.No.	Expected Difficulty Level	Percentage
1	Easy	20
2	Average	60
3	Difficult	20

A question may vary in difficulty level from individual to individual. As such, assessment in respect of each question will be made by the paper setter on the basis of general anticipation from the group as a whole taking the examination. This provision is only to make the paper balanced in its weightage, rather than to determine pattern of marking at any stage.

DESIGN OF QUESTION PAPERS

CLASS: XI **EXAM:** FINAL EXAM

DURATION: 3 Hours **SUB:** SANSKRIT Lang II **MAX.MARKS:**80

The weightage or distribution of marks over different dimension of the question paper shall be as follows.

1. Weightage to learning Outcomes

Sl. No.	Learning Outcomes	Marks	% of Marks
1	Knowledge	20	25
2	Understanding	32	40
3	Application	16	20
4	Skill	12	15
	Total	**80**	**100**

2. Weightage to content/Subject units

Sl. No.	Learning Outcomes	Marks
1	Prose	16
2	Poetry	16
3	Non-Text	16
4	Grammar	20
5	Composition	12
	Total	**80**

3. Weightage to Forms of Questions:

Sl. No.	Forms of Questions	Marks of each Question	No. of Questions	Total Marks
1	Long Answer Type (LA)	-	-	-
2	Long Answer Type (LA)	-		
3	Long Answer Type (LA)	4	3	12
4	Short Answer Type (SA) II	3	2	06
5	Short Answer Type (SA) I	2	10	20
6	Very Short Answer Type (VSA)	1	42	42
	Total		**57**	**80**

4. **The expected time for different types of questions:**

Sl. No.	Forms of Questions	Aprx.Time for each question(t)	No. of Questions(n)	Aprx.Time for all question(n*t)
1	Long Answer Type (LA)	--	--	--
	Long Answer Type (LA)	--	--	--
	Long Answer Type (LA)	13	03	39
2	Short Answer Type (SA) I	12	02	24
3	Short Answer Type (SA) II	3	10	30
4	Very Short Answer Type (VSA)	2	42	84
	Total		57	**180**

As the total marks is calculated on the basis of the number of questions required to be answered and the length of their anticipated answers, it would, therefore, be advisable for the candidates to budget their time properly by cutting off the superfluous words and be within the expected time limit.

5. **Scheme of Options.**

There will be no overall options. However, there is an internal choice in **01** questions of **01** marks category, **03** questions of **02** marks category, **03** questions of **03** marks category, **00** questions of **04** marks category.

6. **Weightage to difficulty level of questions:**

S.No.	Expected Difficulty Level	Percentage
1	Easy	20
2	Average	60
3	Difficult	20

A question may vary in difficulty level from individual to individual. As such, assessment in respect of each question will be made by the paper setter on the basis of general anticipation from the group as a whole taking the examination. This provision is only to make the paper balanced in its weightage, rather than to determine pattern of marking at any stage.

MID TERM EXAMINATION (20 Marks)

OUTLINE OF QUESTION PAPER

1	**एतस्य सन्धिं कृत्वा लिखत ।** (MCQ)	१
2	**सन्धिविच्छेदं कुरुत ।** (MCQ)	१
3	**----- इत्यस्य पर्यायपदं चिनुत ।**(MCQ)	१
4	**वचनपरिवर्तनं कुरुत ।**	१
	अधोलिखितगद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नान् संस्कृतभाषया उत्तरत ।(पठितम्)	
5		१
6		१
	अधोलिखितगद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नान् संस्कृतभाषया उत्तरत । (अपठितम्)	
7		१
8		१
9	कः कं प्रति कथयति?	१
10	कः कं प्रति कथयति?	१
11	अन्वयपूर्तिं कुरुत ।	२
	स्वभाषया उत्तरं लिखत ।	२
12	------- अथवा ------------	
	एकं विषयमाधृत्य स्वभाषया परिच्छेदं लिखत ।	२
13	------- अथवा ------------	
14	अधोलिखितवाक्यानि घटनाक्रमानुसारेण योजयत।	४

FINAL EXAMINATION (80 Marks)

MODEL QUESTION PAPER 2026-27

सूचनाः - 1. प्र.क्र. 1 तः 20 पर्यन्तं बहुविकल्पप्रश्नाः सन्ति। एकं समुचितम् उत्तरं लेखनीयम्।
2. स्वभाषया उत्तरलेखनावसरे मराठी, हिन्दी, आङ्ग्लम्, कोंकणी एतासु एका एव भाषा प्रयोक्तव्या ।

- **योग्यं विकल्पं चिनुत ।** (प्र.क्र. 1 तः 20 पर्यन्तं)

1. तच्च इत्यत्र सन्धिविच्छेदः - **1**

- तच् + च
- तक् + च
- तत् + च
- तत् +त

2. सन्धिं कृत्वा लिखत । - कः + अपि **1**

- कःअपि
- कोऽपि
- कोअपि
- कापि

3. मनः अस्य पदस्य पर्यायपदम् अस्ति- **1**

- तनुः
- पुष्पम्
- काकः
- चित्तम्

4. वाक् इत्यस्य पर्यायपदम् अस्ति - **1**

- वाणी
- चलनम्

- त्वक्
- शरीरम्

5. सत्यम् इत्यस्य विरुद्धपदम् **1**

- ऋतम्
- असत्यम्
- तथ्यम्
- जगत्

6. निष्फलम् इति कस्य विरुद्धार्थकपदम्? **1**

- कुफलम्
- सुफलम्
- सफलम्
- विफलम

- **अधोलिखितवाक्येषु रिक्तस्थानानि पूरयितुं योग्यं पदं चिनुत ।**

7. छात्राः क्रीडाङ्गणे _______ । 1

- क्रीडन्ति
- क्रीडति
- क्रीडामः
- क्रीडथ

8. हरिणः _____ धावति । **1**

- अरण्ये
- अरण्याय
- अरण्यम्
- अरण्यस्य

9. महाराणाप्रतापः महान् योद्धा ___ । **1**

- आसन्
- आसीत्

- आस्म
- असि

10. ––––- हस्ते दीपः वर्तते। 1

- तया
- तस्यै .
- तस्याः
- ताम्

11. मितम् अश्नाति स: अस्य समस्तपदम् किम् अस्ति ? 1

- मितमाश्नाति
- मिताशी
- मिताश्नाति
- मिश्नाति

12. ब्रह्मचर्यापरिग्रहौ इत्यत्र क: समास:? 1

- तत्पुरुष:
- द्वन्द्व:
- कर्मधारय:
- अव्ययीभाव:

13. <u>पुरुषेण</u> षड्दोषाः हातव्याः। अधोरेखितपदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कर्तुं योग्यं प्रश्नवाचकपदं चिनुत । 1

- कस्य
- कया
- केन
- कस्मै

14. अमरिकादेशेन <u>हरिद्रायाः</u> स्वामित्वप्राप्तेः प्रयत्नः कृतः। अधोरेखितपदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कर्तुं योग्यं प्रश्नवाचकपदं चिनुत। 1

- किमर्थम्
- कीदृश:
- कस्या:
- कस्यै

15. मञ्चे नर्तकी नृत्यं <u>कृतवती</u>। अधोरेखितपदे कः प्रत्ययः अस्ति ? 1

- त्त्वा
- शानच्
- क्तवतु
- क्त

16. आ + गम् (गच्छ्) + ल्यप् = ? 1

- आगत्य
- आगच्छ्य
- आगम्य
- आगम्ल्य

17. शिक्षकः ------ पाठयति । (लिख् + शतृ) ((रिक्तस्थाने पर्यायेषु योग्यं पदं चित्वा लिखत।)) **1**

- लिखन्ती
- लिखत्
- लिखन्
- लिखन्त:

18. महाभारतकाव्ये कति पर्वाणि सन्ति 1

- अष्टादश
- दश
- द्वादश
- चतुर्दश

19. भारतविजयनाटकम् इति नाटकस्य रचयिता ? 1

- कालिदासः
- पं. मथुराप्रसाददीक्षितवर्यः
- केशवचन्द्रदाशः
- वाल्मीकिः

20. क्षमाराव् महोदयया रचितं काव्यं किम्? 1

- सत्याग्रहगीता
- महाभारतम्.
- चरकसंहिता
- सुभाषितम्

- **सूचनानुसारेण वाक्यपरिवर्तनं कुरुत।** (प्र.क्र.21 तः 23 पर्यन्तं)

21. अहं मधुरं खादामि । (लङ्लकारे-भूतकाले परिवर्तयत ।) **1**

22. <u>सरोवरं</u> नीलानि कमलानि विकसितानि। (वाक्यशुद्धिं कृत्वा लिखत ।) **1**

23. छात्रः उत्तरं वदिष्यति । (बहुवचने परिवर्तयत ।) **1**

अथवा

23. यूयं काव्यं शृणुत। (एकवचने परिवर्तयत ।) **1**

- **अधोलिखितगद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नान् एकवाक्येन संस्कृतभाषया उत्तरत। (**प्र.क्र.24 तः 29 पर्यन्तं**)**

ततः क्रमात् राज्ञि परलोकं प्रस्थिते सम्प्राप्तराज्यसम्पत्तिर्मुञ्जो बुद्धिसागरनामानं मुख्यामात्यं दूरीकृत्य तत्पदेऽन्यं स्थापयामास। एकदा ज्योतिःशास्त्रपारङ्गतः सकलविद्याचतुरः कश्चिद् ब्राह्मणः सभायां समागतः। मुञ्जस्तं भोजस्य जन्मपत्रिकां प्रदर्शितवान्।ततः स दैवज्ञः राजानं प्राह- राजन्! भोजस्य भाग्योदयं वक्तुं विरिञ्चिरपि नालम्, तथापि कथयामि स्वमत्यनुसारम्।

पञ्चाशत् पञ्चवर्षाणि सप्तमासदिनत्रयम् ।
भोजराजेन भोक्तव्यः सगौडो दक्षिणापथः ॥

तदाकर्ण्य राजा राजलक्ष्मीर्भोजकुमारं गमिष्यतीति चिन्तया विच्छायवदनः अभवत्। वङ्गदेशाधीश्वरं वत्सराजमाहूय भुवनेश्वरीविपिने भोजस्य वधमादिष्टवान्। ततोऽस्तङ्गते सूर्ये महामायभवनमासाद्य वत्सराजः भोजं प्राह- कुमार !लोभाविष्टचेता राजा तव वधमादिष्टवान्।

24. एकदा सभायां कः समागतः? 1

25. राजा किमर्थं विच्छायवदनः अभवत् 1

26. राज्ञि परलोकं प्रस्थिते मुञ्जः किम् अकरोत्? 1

27. मुञ्जः ब्राह्मणं किं प्रदर्शितवान् ? 1

28. राजा मुञ्जः वत्सराजं किम् आदिष्टवान्? 1

29. भोजस्य भाग्योदय ---- विरिञ्चिरपि नालम्। (वच् + तुमुन्)

(दत्तधातुना सह प्रत्ययं संयुज्य रिक्तस्थानं पूरयत। 1

- **अधोलिखितपद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नान् एकवाक्येन संस्कृतभाषया उत्तरत।** (प्र.क्र.30 तः 34 पर्यन्तं)

कपोतधर्मिणस्तस्य दुर्भिक्षे सति दारुणे। क्षीणौषधिसमवायो द्रव्यहीनोऽभवत्तदा ॥

अथ षष्ठे गते काले यवप्रस्थमुपार्जयत्। यवप्रस्थं च ते सक्तूनकुर्वन्त तपस्विनः॥

कृतजप्याह्निकास्ते तु हुत्वा वह्निं यथाविधि। कुडवं कुडवं सर्वे व्यभजन्त तपस्विनः ॥

अथागच्छद्द्विजः कश्चिदतिथिर्भुञ्जतां तदा । ते तं दृष्ट्वातिथिं तत्र प्रहृष्टमनसोऽभवन्॥

कुटीं प्रवेशयामासुः क्षुधार्तमतिथिं तदा । इदमर्घ्यं च पाद्यं च बृसी चेयं तवानघ।।

3०. दुर्भिक्षे विप्रः कीदृशः अभवत्? 1

31. किं कृत्वा तपस्विनः सक्तून् व्यभजन्त? 1

32. तपस्विनः किमर्थं प्रहृष्टमनसः अभवन्? 1

33. <u>द्रव्यवान्</u> इत्यस्य विलोमपदं अनुच्छेदात् चित्वा लिखत। 1

34. क्षुधया आर्त: इत्यस्य समस्तपदं पद्यखण्डात् चित्वा लिखत। 1

- **अधोलिखितगद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नान् एकवाक्येन संस्कृतभाषया उत्तरत। (**प्र.क्र.35 तः 39 पर्यन्तं)

अस्माकं भारतभूमिः वेदकालादपि विज्ञानक्षेत्रे अप्रतिमं योगदानं कुर्वती अस्ति। तत्रापि गणितक्षेत्रे भारतीयैः साधितः विक्रमः अनल्पः अमूल्यश्च। आर्यभटः, भास्कराचार्यः, वराहमिहिरः,इत्यादीनां गणितज्ञानां पङ्क्तिरेव विराजते भारतीयविदुषाम् इतिहासे। अस्यामेव सरण्यां प्रकाशमानाः वर्तन्ते वेदगणितसूत्रकाराः श्रीश्रीभारतीकृष्णतीर्थमहास्वामिनः। एषः महाभागः विंशतितमे शतकेऽपि भारतीयगणितपरम्पराम् अखण्डिताम् अस्थापयत् । १८८४ तमे शतके मार्चमासस्य चतुर्दशदिनाङ्के तमिलनाडुप्रदेशे तस्य जन्म अभवत्। पञ्चदशवयसि एव मद्राससंस्कृतसंस्थया "सरस्वती" इति अभिधानेन सः अलंकृतः । १८९९ तमे वर्षे अमेरिकन् कॉलेज ऑफ् सायन्स इत्यस्य मुम्बईकेन्द्रे

भौतशास्त्र-तत्वशास्त्र-आङ्ग्ल-संस्कृतादिषु सप्तविषयेषु एम्.ए. परीक्षाः विलिखितवान् तथा सर्वाधिकान् अङ्कान् अपि प्राप्तवान्। अयं महाभागः वैदिकगणितपद्धतिं प्रावर्तयत। महतीनाम् अपि गणितसमस्यानाम् सुपरिहारार्थं सरलक्रमाः अत्र दर्शिताः वर्तन्ते। तेन षोडश मुख्यसूत्राणि षोडश उपसूत्राणि च सूत्रितानि। वेदगणितम् "वेगगणितम्" अपि अभिधानम् अर्हति । यतः पाश्चात्त्यपद्धत्यपेक्षया दशगुणवेगेन समस्यापरिहारः शक्यते अत्र। आधुनिकगणितशास्त्रे प्रमुखभूतासु त्रिकोणमितिः (trignometry), चलकलनम् (differentiation), अनुकलनम् (integration) इत्यादिशाखासु विद्यमानानां समस्यानाम् अपि वेदगणिते परिहारः वर्तते।

35. भारते के गणितज्ञाः अभवन्? 1

36. वैदिकगणितपद्धत्यां किं वर्तते ? 1

37. वैदिकगणितम् "वेगगणितम्" इति किमर्थं कथ्यते? 1

38. भारतीयाः विक्रमं साधितवन्तः (प्रयोगपरिवर्तनं कुरुत)। 1

39. पङ्क्तौ इत्यस्य पर्यायवाचिपदं अनुच्छेदात् चित्वा लिखत। 1

अधोलिखितपरिच्छेदं पठित्वा प्रश्नान् संस्कृतभाषया उत्तरत।(प्र.क्र.40 तः 42 पर्यन्तं)

विद्या विवादाय धनम् मदाय , शक्तिः परेषां परिपीडनाय।

खलस्य साधोर्विपरीतमेतत् , ज्ञानाय दानाय च रक्षाणाय।।

40. खलस्य किम् विवादाय मदाय च भवति? 1

41. कस्य शक्तिः परेषां पीडनाय भवति? 1

42. साधोः विद्या, धनम्, शक्तिः च किमर्थम् भवति? 1

अधोलिखितवाक्यानि कः कं प्रति वदति इति लिखित्वा पाठस्य नाम लिखत।

43. "न वयमयोग्यमूल्यत्वात् पटं निर्मामः"। 2

44. "श्रीमता यदादिष्टं तत्साधितम् इति"। 2

45. "त्वम् केवलं तवाध्ययनं कुरु"। 2

- **अन्वयपूर्तिं कुरुत।**

46. यस्मिन् देशे न सम्मानो न वृत्तिर्न च बान्धवाः ।
न च विद्यागमः कश्चिद् वासं तत्र न कारयेत्।।

अन्वयः- यस्मिन् –– सम्मानः न , वृत्तिः न ,____ च न , विद्यागमः च न ,
––– तत्र वासं न –––– 2

47. अपराधे कृतेऽप्यन्यैः सत्यसारे तदाश्रमे। स्वीकृत्य दोषसर्वस्वमुपवासैस्तपस्यति ।।

अन्वयः- सत्यसारे तद् --- अन्यैः अपराधे कृते --- सर्वस्वम् दोषम् ---

उपवासैः ------। 2

अधोलिखितप्रश्नानाम् उत्तराणि स्वभाषया उत्तरत।

48. राजा मुञ्जः किमर्थं वह्निप्रवेशं निश्चितवान् ? 2

49. तन्तुवायः गौराङ्गेन दत्तस्य पटमूल्यं ज्ञात्वा किं कथयति? 2

अथवा

49. माशेलकरमहोदयस्य अध्यापकः सदा किं बोधयति स्म? 2

50. महात्मनः आश्रमे कानि नव व्रतानि आसन्? 2

51. प्राज्ञः परार्थे किं उत्सृजेत्? किमर्थम् ? 2

अथवा

51. दुर्भिक्षे द्विजः कीदृशः अभवत् ? 2

52. .अधोलिखितगद्यखण्डस्य अनुवादं स्वभाषया कुरुत। 2

राधाकृष्णन्महोदयं प्रति तस्य आंग्लमित्रं उक्तवान् - भवतः देशस्य जनाः केचन कृष्णवर्णीयाः पुनः केचन श्वेतवर्णीयाः। अन्ये केचन मिश्रवर्णीयाः किन्तु अस्माकं देशे सर्वे श्वेतवर्णीयाः एव। डॉ. राधाकृष्णन् प्रत्युत्तरं दत्तवान् - अश्वाः तावत् भिन्नवर्णीयाः परन्तु गर्दभाः सदैव समानवर्णीयाः ।

अथवा

सङ्गणकयन्त्रस्य संस्कृतस्य च कः सम्बन्धः? इति जनाः पृच्छन्ति स्म। किन्तु इदानीं सङ्गणकयन्त्र-संस्कृतयोः सम्बन्धः कतिविधः भवितुम् अर्हति एतस्मिन् विषये विविधानि संशोधनानि प्रयोगाः च प्रचलन्ति। तेषु एकं संशोधनम् अस्ति- संस्कृतभाषा सङ्गणकयन्त्रे आरोपयितुं शक्या इति।

53 . अधोलोखितपद्यखण्डस्य अनुवादं स्वभाषया कुरुत। 3

षड् दोषाः पुरुषेणेह हातव्या भूतिमिच्छता।
निद्रा तन्द्रा भयं क्रोध आलस्यं दीर्घसूत्रता॥
आतुरे व्यसने प्राप्ते दुर्भिक्षे शत्रुसङ्कटे।
राजद्वारे श्मशाने च यस्तिष्ठति स बान्धवः।।

अथवा

अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यापरिग्रहौ ।
स्वदेशवस्तुनिष्ठा च निर्भीतरुचिसंयमः॥
अन्त्यजानां समुद्धारो नवैतानि व्रतानि हि ।

भारतोत्कर्षसिद्ध्यर्थमाश्रमस्य महात्मनः ॥

54 . महाभारतम् इति विषयमाधृत्य स्वभाषया परिच्छेदं लिखत। 3

अथवा

54 .पण्डिता क्षमा राव इति विषयमाधृत्य स्वभाषया परिच्छेदं लिखत। 3

55 . अधोलिखितवाक्यानि घटनाक्रमानुसारेण संयुज्य पुनः लिखत। 4

१. तस्मात् कुपिताः वानराः वृद्धस्य उपरि फलानि अक्षिपन्।

२. परन्तु आम्रवृक्षः उन्नतः ।

३.एकः वृद्धः वने भ्रमन् क्षुधितः अभवत्।

४.वृद्धः अशक्तः आसीत्।

५.सः आम्रवृक्षान् प्राप्तुम् एकम् उपायम् अकरोत्।

६.वृद्धः तानि फलानि स्वीकृत्य सन्तोषेण अखादत्।

७.वने एकस्मिन् आम्रवृक्षे बहूनि आम्रफलानि आसन्।

८.सः पाषाणखण्डान् स्वीकृत्य वृक्षे स्थितानाम् वानराणाम् उपरि अक्षिपत्।

56 . मञ्जुषायां दत्तपदानां साहाय्येन अधोलिखितकथां पूर्णां लिखत। 4

द्वौ, तत्र, तयोः, प्राप्नोषि, निपतति, तीरे, दृष्ट्वा, त्वम् , असि

तमसा नाम काचित् नदी विद्यते। तस्याः __ एकः उत्तुङ्गः द्रुमः भवति। तस्य विटपे __ क्रौञ्चपक्षिणौ सुखेन तिष्ठतः। तदानीं कोऽपि व्याधः एकं खगं शरेण__ आगच्छति। सः __ क्रौञ्ची करुणं विलपति। __ । स्वपतिं पतितं __ विध्यति । सहसा विद्धः सः क्रौञ्चः पृथिव्यां तदा तत्र स्नानार्थं आगतः महर्षिः वाल्मिकिः तस्याः विलापमाकर्णयति। दुःखितः सः निषादं तं शपति - रे दुष्ट ___ !एतं क्रीडारतं एकं विहगं हिंससि। अतः त्वं मुक्तिं न ___

57. मञ्जुषायां दत्तपदानां साहाय्येन चत्वारिवाक्यैः अधोलिखितं विषयम् अधिकृत्य अनुच्छेदं लिखत। 4

ग्रन्थालयः
विद्यालये, विशालः, विविधाः, विभागाः, एकस्मिन्, वृत्तपत्राणि, केवलं, छात्राणाम्, कृते, ग्रन्थान् , विभागे, छात्राः, पठित्वा, आनन्दिताः, काव्य-नाट्य-कथादिकम्, बहुविधं, साहित्यं, विविधाः, शब्दकोशाः, बहुविधासु , भाषासु, वर्तन्ते

****

BLUE PRINT FOR MID TERM TEST

Class: XI **Subject: Sanskrit Lang II** **Maximum Marks: 20** **Duration: 60 minutes**

Q. No.	Objectives	Knowledge					Understanding					Application					Skill				Total
	Form of Questions	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	VSA	SA-I	SA- II	LA	
	Marks	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	2	3	4	
१	व्याकरणम्											१(१)									१(१)
२	व्याकरणम्											१(१)									१(१)
३	व्याकरणम्	१(१)																			१(१)
४	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
५	गद्यम्							१(१)													१(१)
६	गद्यम्							१(१)													१(१)
७	अपठितम्							१(१)													१(१)
८	अपठितम्							१(१)													१(१)
९	गद्यम्		१(१)																		१(१)
१०	गद्यम्		१(१)																		१(१)
११	पद्यम्								१(२)												१(२)
१२	पद्यम्								१(२)												१(२)
१३	अपठितम्								१(२)												१(२)
१४	रचना																			१(४)	१(४)

Note: **1.** Figures outside the brackets indicate the number of questions and figures within the brackets indicate the marks.

BLUE PRINT FOR FINAL EXAM

Class: XI **Subject: Sanskrit Lang II** **Maximum Marks: 80** **Duration: 3 hrs.**

Q. No.	Objectives	Knowledge					Understanding					Application					Skill				Total
	Form of Questions	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	VSA	SA-I	SA- II	LA	
	Marks	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	2	3	4	
१	व्याकरणम्											१(१)									१(१)
२	व्याकरणम्											१(१)									१(१)
३	व्याकरणम्	१(१)																			१(१)
४	व्याकरणम्	१(१)																			१(१)
५	व्याकरणम्	१(१)																			१(१)
६	व्याकरणम्	१(१)																			१(१)
७	व्याकरणम्											१(१)									१(१)
८	व्याकरणम्											१(१)									१(१)
९	व्याकरणम्											१(१)									१(१)
१०	व्याकरणम्											१(१)									१(१)
११	अपठितम्	१(१)																			१(१)
१२	अपठितम्	१(१)																			१(१)
१३	अपठितम्	१(१)																			१(१)
१४	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
१५	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
१६	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
१७	व्याकरणम्												१(१)								१(१)

Note: **1.** Figures outside the brackets indicate the number of questions and figures within the brackets indicate the marks.

BLUE PRINT

Class: XI **Subject: Sanskrit Lang II** **Maximum Marks: 80** **Duration: 3 hrs.**

Q. No.	Objectives	Knowledge					Understanding					Application					Skill				Total
	Form of Questions	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA-II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA-II	LA	VSA	SA-I	SA- II	LA	
	Marks	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	2	3	4	
१८	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
१९	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
२०	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
२१	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
२२	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
२३	व्याकरणम्												१(१)								१(१)
२४	गद्यम्							१(१)													१(१)
२५	गद्यम्							१(१)													१(१)
२६	गद्यम्							१(१)													१(१)
२७	गद्यम्							१(१)													१(१)
२८	**पद्यम्**							१(१)													१(१)
२९	**पद्यम्**							१(१)													१(१)
३०	**पद्यम्**							१(१)													१(१)
३१	**पद्यम्**							१(१)													१(१)
३२	अपठितम्							१(१)													१(१)
३३	अपठितम्							१(१)													१(१)
३४	अपठितम्							१(१)													१(१)

Note: **1.** Figures outside the brackets indicate the number of questions and figures within the brackets indicate the marks.

BLUE PRINT

Class: XI **Subject: Sanskrit Lang II** **Maximum Marks: 80** **Duration: 3 hr.**

Q. No.	Objectives	Knowledge					Understanding					Application					Skill				Total
	Form of Questions	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	VSA	SA-I	SA- II	LA	
	Marks	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	2	3	4	
३५	अपठितम्							१(१)													१(१)
३६	अपठितम्							१(१)													१(१)
३७	गद्यम्		१(१)																		१(१)
३८	गद्यम्		१(१)																		१(१)
३९	गद्यम्		१(१)																		१(१)
४०	अपठितम्								१(१)												१(१)
४१	अपठितम्								१(१)												१(१)
४२	अपठितम्								१(१)												१(१)
४३	गद्यम्			१(२)																	१(२)
४४	गद्यम्			१(२)																	१(२)
४५	गद्यम्			१(२)																	१(२)
४६	पद्यम्								१(२)												१(२)
४७	पद्यम्								१(२)												१(२)
४८	गद्यम्								१(२)												१(२)
४९	गद्यम्								१(२)												१(२)
५०	पद्यम्								१(२)												१(२)
५१	पद्यम्								१(२)												१(२)

Note: **1.** Figures outside the brackets indicate the number of questions and figures within the brackets indicate the marks.

BLUE PRINT

Class: XI **Subject: Sanskrit Lang II** **Maximum Marks: 80** **Duration: 3 hr.**

Q. No.	Objectives	Knowledge					Understanding					Application					Skill				Total
	Form of Questions	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA- II	LA	MCQ	VSA	SA-I	SA-II	LA	VSA	SA-I	SA-II	LA	
	Marks	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	1	2	3	4	1	2	3	4	
५२	अपठितम्								१(२)												१(२)
५३	पद्यम्									१(३)											१(३)
५४	अपठितम्									१(३)											१(३)
५५	रचना																			१(४)	१(४)
५६	रचना																			१(४)	१(४)
५७	रचना																			१(४)	१(४)

Note: **1.** Figures outside the brackets indicate the number of questions and figures within the brackets indicate the mark